
[2017-38-RE](#)

CAUSA 2017-38-RE

(Martínez Campistros i Aldosa Cases c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 357-2017. Recurs d'empara

Sentència del 7 de maig del 2018

BOPA núm. 29, del 16 de maig del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de setembre del 2017, per la representació processal dels Srs. Cèlia Martínez Campistros i Salvador Aldosa Cases, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 20 de juliol del 2017, dictat per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració del dret fonamental al·legat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal de l'11 d'octubre del 2017;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de febrer del 2018, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2017-38-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 6 de març del 2018, per la representació processal dels Srs. R. D. C., R. A. C. i A. C. C.;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 9 de març del 2018, per la representació processal dels recurrents;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 19 de març del 2018, per la representació processal de

l'AREB;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Arran de la publicació al BOPA de l'admissió a tràmit d'un contenciós administratiu entre tres particulars i l'Agència de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB) en què es demanava la nul·litat i/o l'anul·labilitat de la resolució d'aquesta agència del 21 d'abril del 2016, la representació processal dels recurrents va formular una petició d'adhesió a aquesta demanda.

1.2. El 5 d'octubre del 2016, el Tribunal de Batlles va dictar un aute mitjançant el qual no donava lloc a aquesta adhesió. Aquest aute va ser notificat a la part recurrent el 12 de gener del 2017.

1.3. La representació processal dels recurrents va presentar un incident de nul·litat d'actuacions, que va desembocar en el recurs d'empara 2017-15-RE, el qual va ser inadmes a tràmit per ser prematur (veg. l'aute del 12 de juny del 2017 del Tribunal Constitucional, recaigut en la causa esmentada), així com un recurs d'apel·lació davant la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia contra aquesta decisió.

1.4. El 17 de maig del 2017, la Sala Administrativa va dictar un aute mitjançant el qual desestimava el recurs d'apel·lació esmentat, confirmava l'aute de primera instància i no donava lloc a la petició d'adhesió de la part recurrent en el procediment d'anul·lació de la resolució de l'AREB.

1.5. La representació processal dels recurrents va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta decisió, el qual va ser desestimat el 20 de juliol del 2017 per aute de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.

1.6. El 18 de setembre del 2017, la representació processal dels Srs. Cèlia Martínez Campistros i Salvador Aldosa Cases va interposar un recurs d'empara contra aquesta darrera decisió, per una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- En el primer recurs d'empara presentat per aquesta part ja s'al·legava que el mecanisme de l'adhesió és un mecanisme preestablert que està regulat a l'article 25 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, i que la seva denegació vulnerava el dret d'accés als tribunals.

- Afegia que també s'havia vulnerat el dret a un procés degut, ja que el Tribunal de Batlles va

prendre la seva decisió sense donar audiència a aquesta part, així com el dret a obtenir una decisió en un termini raonable, ja que des de la petició d'adhesió, el 20 de juliol del 2016, fins a la seva denegació, el 12 de gener del 2017, el temps transcorregut feia inútil una hipotètica futura adhesió.

- També constituïa una dilació indeguda el lapse de temps entre la data de la decisió esmentada, el 5 d'octubre del 2016, i la data de la seva notificació, el 12 de gener del 2017.

- Pel que fa al fons, la Sala Administrativa va jutjar que l'interès legítim dels recurrents existia però desestimava, no obstant això, la petició d'adhesió sol·licitada. Segons el parer d'aquesta part, aquesta decisió no és lògicament, ni jurídicament raonable, ja que, en primer lloc, es fa una interpretació merament formalista de l'article 10 de la Constitució, sense tenir en compte el significat primigeni del dret a la jurisdicció, el qual implica poder accedir als tribunals i, en segon lloc, perquè no es té en compte el mecanisme de l'adhesió, el qual està condicionat a l'interès directe i legítim del demandant, interès que malgrat ser reconegut no deriva en l'estimació del dret d'adhesió.

- Aquesta part també discrepa de la interpretació efectuada per la Sala Administrativa en relació amb la naturalesa de l'acte de l'AREB impugnat. I, després de desgranar les característiques pròpies de cada supòsit, conclou que en aquest cas es tractaria d'un acte administratiu amb pluralitat de destinataris i no d'un reglament, fet que demostraria que la decisió de la Sala Administrativa no aconsegueix el criteri de raonabilitat exigible a una resolució judicial.

- Tampoc és coherent que la Sala Administrativa declari que es tracta d'un reglament i seguidament precisi que el reglament té la naturalesa d'un acte administratiu.

- En l'acte que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, aquesta part també s'oposa a la declaració de la Sala Administrativa que considera que els actes reglamentaris no confereixen cap dret subjectiu als interessats, i també s'oposa a la limitació per part d'aquesta Sala al mode directe d'accés per mitjà de la presentació d'una demanda, quan la Llei mateixa permet l'adhesió a una altra demanda, sempre que es tingui un interès legítim.

- Finalment, aquesta part considera que el fet que es puguin beneficiar de qualsevol declaració de nul·litat de la resolució de l'AREB, no justifica la vulneració del seu dret a accedir als tribunals.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració del dret fonamental al·legat.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- Després d'exposar l'acord segon de la resolució del 21 d'abril del 2016 de l'AREB, la Sala Administrativa conclou que els recurrents tenen interès en l'anul·lació d'aquest acord.

- No obstant això, la Sala Administrativa considera que aquest fet no justifica l'admissió de l'adhesió al procediment contenciós instat per altres afectats per dos motius: primer, la via processal normal és la demanda jurisdiccional directa presentada en els terminis legals, ja que el contenciós d'un acte reglamentari és un contenciós de naturalesa objectiva i el reglament no confereix cap dret subjectiu als interessats; i, segon, els interessats no estan privats de cap dret, ja que en cas d'anul·lació de la resolució, podran beneficiar-se de les conseqüències d'aquesta.

- En l'acte que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, la Sala Administrativa reitera la seva decisió

anterior, precisant que el reglament té naturalesa d'acte administratiu, ja que un acte administratiu pot ser un acte individual o un acte reglamentari i que els actes reglamentaris no confereixen cap dret subjectiu als interessats.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal considera que la part recurrent no demostra que s'hagin vulnerat els seus drets a un procés degut de durada raonable. Per tant, aquestes al·legacions s'han de desestimar.

- En segon lloc, pel que fa a la vulneració del seu dret a accedir a la jurisdicció, tenint en compte la jurisprudència del Tribunal Constitucional que determina que la llei ha d'interpretar-se en el sentit més favorable a l'aplicació d'aquest dret, així com el redactat de l'article 25 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal que preveu les condicions d'adhesió a un procediment, el Ministeri Fiscal considera que, atès que els recurrents tenen un interès legítim i directe, també tenen dret a ser part adherent a la demanda principal, destacant, a més, que els demandants principals no s'oposaven a aquesta adhesió.

- Per aquest motiu, demana al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit aquest recurs d'empara per la vulneració del dret d'accés a la jurisdicció dels recurrents.

2.4. Argumentació jurídica de la representació processal dels Srs. R. D. C., R. A. C. i A. C. C.

Aquesta part manifesta que deixa a criteri del Tribunal Constitucional l'estimació del recurs d'empara presentat pels Srs. Cèlia Martínez Campistros i Salvador Aldosa Cases.

2.5. Argumentació jurídica de la representació processal de l'AREB

- Després de recordar la naturalesa del recurs d'empara, així com el cànon de constitucionalitat emprat pel Tribunal Constitucional per determinar, en aquest cas, la vulneració del dret d'accés a la jurisdicció, l'AREB considera, en primer lloc, que la part recurrent no demostra aquesta vulneració.

- Si bé la part recurrent al·lega que té un interès directe i legítim en adherir-se a la causa, l'objecte de la qual és l'anul·lació de l'acord de l'AREB, aquest interès no és tal, ja que allò que pretenen els demandants inicials és recuperar la seva inversió en participacions preferents, producte del qual no disposaven els recurrents, sinó que aquests tenien contractats amb la BPA altres productes, concretament fons propis de renda variable i dipòsits garantits amb cupó. L'objecte de la causa se centra en la qüestió de les participacions preferents, problemàtica diferent de la dels recurrents.

- Els recurrents tenien la possibilitat de presentar una demanda pròpia, ja que, a banda de la seva transcendència mediàtica, l'acte impugnat va ser publicat al BOPA, tanmateix la seva inacció va deixar escolar els terminis processals adients i ara pretenen utilitzar la figura de l'adhesió, la qual no pot ser utilitzada amb aquesta finalitat.

- D'aquests fets se'n deriva que no s'ha vulnerat el dret d'accés a la jurisdicció i aquesta part afegeix que, cas que la resolució de l'AREB impugnada fos anul·lada, els recurrents també es beneficiarien de les seves conseqüències.

- En relació amb les vulneracions dels drets a un procés degut i a una durada raonable del procés al·legades per la part recurrent, l'AREB desconeix els motius del retard, els quals no estan detallats en l'escript d'empara i deixa al criteri d'aquest Tribunal la seva apreciació.

- Per tots aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara i que condemni la part recurrent al pagament de la totalitat de les despeses processals, inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Els recurrents havien presentat un recurs d'empara davant aquest Tribunal Constitucional per infracció de l'article 10 de la Constitució (pel que feia al dret a l'accés a la jurisdicció i al dret a tenir un judici d'una durada raonable), el qual no va ser admès a tràmit per l'aute del 12 de juny del 2017, recaigut en la causa 2017-15-RE. En l'aute esmentat, aquest Tribunal recordava l'article 94.1 de la seva Llei qualificada que estableix que *"el subjecte afectat ha d'al·legar aquesta lesió (...) davant l'òrgan judicial ordinari pels mitjans i recursos que la legislació estableix"*; i sense entrar en el fons, recordava també que només pot interposar-se un recurs d'empara *"Una vegada no es pugui interposar cap més recurs ni existeixi cap mitjà més en defensa del dret constitucional vulnerat"*. Per tant, sense necessitat d'entrar en el fons decidia no admetre'l a tràmit. I així en el punt 3.2 dels seus fonaments jurídics afirmava que *"només podrà examinar aquesta causa, ja jutjada per la Batllia, una vegada s'hagi adoptat la decisió definitiva"*, aleshores *"es podrà valorar, cas que sigui admissible, si existeix una infracció, o no, amb transcendència constitucional"*. Així mateix, en el punt 3.3, recordava que *"Mentrestant aquest recurs és prematur i ha d'inadmetre's a tràmit, sense que preclogui per aquesta inadmissió, el dret dels recurrents a reiterar l'empara, eventualment, a la vista d'allò que resulti, en definitiva, de la decisió del Tribunal Superior de Justícia."*

3.2. En aquest aute, el Tribunal Constitucional també deia que *"Denegar sense fonament suficient l'accés a la intervenció com a adherent en un procés administratiu o fiscal a una persona amb interès legítim podria suposar, no només una infracció de l'article 25 esmentat de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, sinó també, si de cas, una vulneració del dret constitucional d'accés a la jurisdicció"*. Però precisava que *"abans d'examinar aquesta possibilitat la jurisdicció ordinària competent ha d'haver jutjat de manera definitiva si existeix o no existeix, des de la seva perspectiva, l'interès legítim de l'adherent."*

3.3. El segon fonament de dret de l'aute de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia del 17 de maig del 2017 estableix que els recurrents *"són titulars d'accions preferents de BPA i es podrien veure afectats per l'Acord Segon de la resolució del 21 d'abril de 2016"*. Però considera que *"Els interessats no estan privats de cap dret, atès que, en cas d'anul·lació de la resolució podran beneficiar-se de les conseqüències d'aquesta decisió"* (argumentació reiterada en el fonament de dret segon de l'aute del 20 de juliol del 2017 d'aquesta mateixa Sala que resol l'incident de nul·litat d'actuacions) i, així mateix, recorda que, com és obvi, *"La possibilitat d'adhesió, prevista en la llei, no fa desaparèixer l'obligació de respectar els terminis legals per interposar la demanda, quan es pretén l'anul·lació de l'acte"*.

No obstant això, cal destacar que els justiciables tenen dret a accedir a la jurisdicció en el marc dels procediments i amb les condicions establerts per la llei, amb independència del profit possible que en puguin obtenir.

3.4. El dret a l'accés a la jurisdicció es realitza de manera conforme a les lleis processals que estableixen el dret a presentar una demanda, però també existeix una altra modalitat d'accés a la jurisdicció establerta legalment i que consisteix en adherir-se a una demanda. Segons l'article 25 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal "*Poden intervenir en el procés com adherent tota persona física o jurídica, pública o privada, que tingui un interès directe i legítim en l'objecte del judici*". I, a aquest efecte, "*el batlle ponent de la Sala Administrativa del Tribunal de Batlles ordenarà (...) que la interposició de la mateixa demanda s'anuncii en el Butlletí Oficial*". Finalment, disposa que "*La intervenció de l'adherent podrà ésser admesa en qualsevol fase del procediment abans de sentència; però l'adherent no podrà obtenir que el procediment es retrocedeixi.*"

3.5. El raonament jurídic tercer de l'aute del 5 d'octubre del 2016, dictat per la Secció del Contenciós-Administratiu 1 de la Batllia denega aquesta via d'accés a la jurisdicció considerant que "*el mer assenyaladament d'ésser titulars d'accions preferents no justifica l'existència d'un interès directe i legítim en el present ple*".

Tanmateix, és evident que el dret d'accés al procediment jurisdiccional pot exercir-se per dues vies: com a demandant o com a adherent, en tots dos casos, d'acord amb les lleis i amb els drets predeterminats per elles. Aquesta segona via d'accés pot donar-se en qualsevol fase del procediment a aquella persona que l'insti sempre que faci evident que té un interès legítim i directe. Per aquest motiu, la jurisdicció ordinària ha vulnerat el dret a un procés degut dels recurrents.

3.6. Pel que fa a la vulneració del dret a un procés de durada raonable al·legada pels recurrents, d'acord amb la jurisprudència d'aquest Tribunal en relació amb aquesta qüestió, cal, en cada cas, ponderar la durada de les diferents fases del procediment, la complexitat de la causa, l'activitat dels òrgans judicials i l'activitat o l'actitud de les parts del procés.

Si bé és cert que una durada de 2 mesos per efectuar una simple notificació pot semblar a primera vista excessiva, l'examen global de la causa, així com l'activitat dels òrgans judicials en relació amb les parts al procés i amb les respostes a les seves peticions no permeten concloure que s'hagi vulnerat el dret a una durada raonable del procés.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Declarar la vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Desestimar la vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Anul·lar l'auto del 5 d'octubre del 2016, dictat per la Secció del Contenciós-Administratiu 1 de la Batllia i els autos del 17 de maig del 2017 i del 20 de juliol del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels Srs. Cèlia Martínez Campistros i Salvador Aldosa Cases, a la representació processal dels Srs. R. D. C., R. A. C. i A. C. C., a la representació processal de l'AREB, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 7 de maig del 2018.

Isidre Molas Batllori
President

Vicepresident

Dominique Rousseau

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat